

1941

Pittsburghi benyomások

Irta: ERDÉLYI G.

A háborus boom füstjétől örökké sötét Pittsburgh november végi hangulatában ragyogó fénysugár volt az Amerikai Magyar Szövetség gyűlése s utána a "Független Magyarországért" mozgalom zászlóbontása. Huszonöt év előtt ebből a városból indult ki a Dunavölgy békéjének az intézményesített megzavarása és most ebből a városból, a hol a kivándorolt magyarság egyik legnagyobb intézményét, központi irodáját tartja, indult ki reményteljes útjára a "Független Magyarországért" mozgalom, mely hivatva lesz békét, boldogulást teremteni ennek a királyi folyamnak mellékén letelepedett népeknek... mindnek.

Nem akarok riportot írni, sem fotografálni. Az érzésekről, amelyek eltöltötték a hallgatóságot, akarok csak beszámolni és egyes benyomásokról, amelyekben, velem és általam, hiszem, hogy nemcsak a hallgatóság, hanem általuk azok is, akik kiküldötték őket, osztozni fognak. Hiszem és vallom, hogy történelmi eseményeknek voltunk szemtanúi és a mostani pittsburghi események — ellenében a negyedszázad előttiekkel — büszkeségére fognak szolgálni azoknak, akik ezeket a gyűléseket rendezték, vezették, azokon részt vettek.

A közönség

Az amerikai magyarság keresztmetszete. — Lelkipásztorok minden vallásfelekezetsből egyformán. Olyanok, akiknek a neveit minden magyar mozgalmából ismerjük, vagy akik sze-

rénven, csendben, de nem kevésbé értékesen működnek. Ügyvédek, iparosok, egyetemi tanárok, hírlapírók, férfiak, nők, akik valamennyien egy céllal jöttek oda, hogy fogadott hazájuk vezérlőeszméi mellett hitet téve, ebben a jegyben segítsenek szülőanyjukon, óhazájukon is. — Monsign. Eördögh. Rev. Daróczy, Father Horváth, Füzy Béláné, Vasváry Ödön és ki tudná őket mind elsorolni. A második nemzedékből való új szövetségi elnök, Dr. Szappanos Béla, épp ugy érteke a magyarságnak, mint azok, a kik az óvilágban serdültek fel.

A gyűlés elnöke

Dr. Márk Béla, aki a Szövetség ülésében elnökölt, ezt a feladatát nagyszerűen, mindenkégy meglelégedésére töltötte be és ez a közkívánatra történt elnöklés mutatta meg már az első pillanatban, hogy a magyarság minden rétegét mily érzések telítik el, igenis a demokrácia a kölcsönös vallási megbecsülés eszméi, nemcsak a két nagy keresztény magyar felekezet irányában, hanem azokkal a zsidókkal szemben is, akik az elárult magyarsághoz hűségesekek maradtak. Dr. Márk deklarációja, Eördögh Elemér prelátus emelkedett tartalmu határozati javaslata azt bizonyították, hogy a józan magyar nép lelkétől a méregkeverők távol állanak és minden bizonnyal ez lesz az igazság az óhazában is, ha a német lidérenyomás megszűnik.

A vendégek

Váratlan, de kellemes meglepetés volt Davós szövetségi sze-

nátornak, az Egyesült Államok volt munkaügyi miniszterének megjelenése és gyönyörű beszéde. Tele elismeréssel a magyar nép iránt, amelynek számos tagját volt alkalma megismerni, amikor még ömaga is munkássorban volt, tüzes hitvallás a demokrácia eszméi mellett — “neki mindig a krisztusi emberszeretet lesz” az eszménye” — és becses ígélet a magyarság igazsága mellett, a melyért valódi tapszapor volt az elragadtatott magyarság köszönete. — Balássy Antal, a diszkrét diplomata tartózkodásával, Dr. Bátor Victor, a pénzügyek emberének a hűvös józanságával — mindketten a “Független Magyarországért” mozgalom vezérlő bizottságának tagjai — boldogan láthatták, hogy akik az ő mozgalomuk mellé sorakoztak, az amerikai magyarság nagy tömegét képviselik és azt a nagy lelkesedést és áldozatkészséget, melyet ezek jelentenek, az akció szolgálatába állítják.

De valódi világtörténelmi jelentőségű megélés volt a mozgalom vezetőjének, Eckhardt Tibornak nagyszabásu beszéde, amelyet formai, tartalmi kiválóságainál fogva mint a szónoklati művészet remekét fogják valamikor tanítani a magyar iskolákban. Nem lehet ezen a helyen bonckés alá venni a beszéd egyes részleteit, mely, ha az egy angol, vagy amerikai államférfiu ajkáról hangzott volna el, ma az egész világsajtót foglalkoztatná — barátot és ellenséget egyaránt — és kétségtelen, hogy az ott kifejtettek egy igazi államférfiunak elgon-

dolásai a jövő világbékéről, elsősorban a Dunavölgyéről és minden bizonnyal a békeszerződések feltételeiben, a világ újrendezése körül, az Eckhardt elgondolásai közül nagyon sok fog benne foglaltatni.

Ami különösen kiemelendő azonban, hogy ez a magyar államférfiu mily őszinte, becsületes, fenntartás nélküli vallomást tett a demokrácia eszméi mellett, mily tökéletesen elítélte a náciizmus gyűlöletes tanait, mily alaposan kifejtette azt a veszélyt, amely Magyarországot és a Dunavölgyét a német fojtogatás miatt már a jelen háboru előtt fenyegette. Aki ezeket hallotta, az meg kellett győződjön róla, hogy Eckhardt Tibor komolyan akarja megvalósítani azt, amit elmondott.

Daragó József

Öreg ember, de nem vén ember. A mozgalom előkészítésének elnöklését nagy tapintattal, méltósággal, de mégis közvetlenséggel eszközölte és amikor a konvenció a mozgalom elnökévé megválasztotta, tiltakozott, hogy ne rakjanak reá még több terhet, de azután a bizalom elől nem tért ki azzal az egyszerű megokolással, hogy "ha kívánják, népéért az életét is feláldozza". Idős ember, de sok fiatalabbat megszegyenit idealizmusával.

*

A Fort Pitt szálló másik termében egy másik nemzet kiküldöttjei tanácskoztak. A lengyel nép képviselőinek beszédjeiből, amelyeket nem értettünk, kihangzott gyakran a "nyemcky" (német) szó, elkeseredéssel, ért-

(Folytatás az utolsó oldalon)

hető gyűlölettel, sokszor megszakítva zokogással, kéztördelésekkel, különösen a nők részéről. De ennek a gyűlésnek a tagjai is reménységgel eltelve várják a gyilkoló náciizmus bukását és ennek a gyűlésnek a jelenlevői is meghatódottan értesültek róla, hogy a szomszédban ülésező magyarság barátságát, részvétét nyilvánította a lengyel nemzet irányában, a mellyel évszázadok szoros barátsága, a közös szenvedések, küzdelmek emléke füzi egybe. Ez a méla akkord, amely az emlékezetes pittsburghi magyar konvenció bezárásához fűződik, maradt meg utolsó benyomásnak: Európa összes népei, ma hivatalosan nem egy táborban, de érzésben együtt, az elnyomó náciizmus ellen, holnap már egész bizonyosan együtt, szabadon, egymást megbecsülve, mindannyian az állandó béke boldogságának örvendve. Boldog vagyok, hogy ennek a szép korszaknak egyik prelodiumát Pittsburghban, mint szemtanu, végig élvezhettem.